

кож буде диверсифіковано з метою забезпечення ринку праці потенційними спеціалістами різних напрямків. А для того, щоб впроваджені норми мали результат у вигляді працюючих спеціалістів слід вести стимулювальні заходи для молоді:

- державні кредити на житло, які видаються під значно менший відсоток;
- субсидії на комунальні платежі;
- різного роду пільги;
- гарантоване робоче місце зайнятості, яке студент професійного-технічного навчального закладу може зайняти після закінчення навчання без диверсифікації заробітної плати за територіальною ознакою.

Впровадивши ці заходи держава забезпечить рівновагу на ринку праці, адже молодь буде здатна обирати професію, враховуючи той факт, що вона забезпечить належний рівень життя. Окрім того, структура на ринку праці має слугувати індикатором для вибору майбутньої професії. Таким чином, буде ліквідована прірва між високими доходами, які отримують посадовці, зайняті управлінською діяльністю на середньому рівні, та виробничими спеціалістами. Звісно, постає питання з фінансування такого затратного проекту, але в середньостроковій перспективі після початку його роботи результат буде помітно. По-перше, рівень зайнятості населення значно зросте, тим більше серед молоді; зменшаться витрати на перекваліфікацію робітників і загалом на виплати з безробіття. По-друге, зросте випуск продукції та економіка країни почне зростати в цілому. Отже, робітничі професії мають стати високодохідним видом діяльності та забезпечити надійну основу для розвитку всієї економіки.

Перелік посилань:

1. Батюк А.А. *Вдосконалення механізму державного регулювання у сфері працевлаштування молоді* / А.А. Батюк // *Ринок праці та зайнятість населення*. – 2014. – №3. – С. 22-25.
2. Онікієнко В.В. *Ринок праці та соціальний захист населення України: ретроаналіз, проблеми, шляхи вирішення: [науково-аналітична монографія]* / В.В. Онікієнко – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2013. – 456 с.
3. Офіційний сайт Державного центру зайнятості URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

КЛАСТЕРИ ЯК ТОЧКИ ЗРОСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Л.В. Головка, канд. екон. наук, с.н.с.

*Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ*

На часі активізації процесу децентралізації в Україні, вагомим чинником є пошук відповідних точок зростання та їх активізація у новостворених адміністративних одиницях. Особливо це питання є ключовим у об'єднаних територіальних громадах, до яких входять в основному сільські поселення та селища міського типу. Наявність точок зростання посилює самодостатність громад, підвищує соціальний капітал та соціальний розвиток населення через створення нових робочих місць, покращення добробуту населення, зростання іміджу поселень, сприяє позитивній економічній динаміці їхнього розвитку, стимулює розробку і впровадження нових інноваційних проектів.

До інструментів економічного розвитку об'єднаних територіальних громад відноситься кластерна модель. У контексті розвитку сільських поселень вона є ефективною в аграрній та туристичній сфері. Зростання туристичного попиту на внутрішньому ринку стимулює появу інноваційних кластерів туристичної спрямованості.

Створення туристичних кластерів сприяє акумуляції людських ресурсів для розширення спектру туристичних послуг, забезпечує отримання високих результатів за короткий проміжок часу, має комплексний вплив на розвиток не лише окремої території, але і всіх сільських поселень відповідної об'єднаної територіальної громади. Водночас, впровадження кластерних моделей в громадах сприяє розвитку державно-приватного партнерства, міжмуніципального співробітництва, збільшення рівня фінансування з боку держави і місцевої влади щодо покращення умов проживання населення та благоустрою поселень.

Використання кластерних підходів розпочалось в Україні в кінці 90-х років ХХ століття. Перші туристичні кластери були створення у 2002-2003 рр. на Хмельниччині, зокрема у Кам'янець-Подільському районі – «Кам'янецький дивокрай» (с. Колибаївка), у Шепетівському районі – «Оберіг» (смт Гриців).

Формування позитивних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в Україні сприяли створенню туристичних кластерів в інших регіонах: на Івано-Франківщині діє туристичний кластер «Сузір'я», на Полтавщині – туристично-рекреаційний кластер «Гоголівські місця Полтавщини».

Завдяки громадській ініціативі у 2006 р. на Одещині був створений туристичний кластер «Фрумушика-Нова – перлина Бесарабії» у 6,5 км від сіл Старосілля і Весела Долина. Кластер етнографічного і сільського туризму створений на основі вівчарства. Постійно зростаючий туристичний попит, активність засновників кластеру щодо розширення спектру послуг, створення нових робочих місць, ініціює місцеву владу долучитись до підтримки розвитку даного об'єднання.

У 2007 р. в Тернопільській області створено кластер «Мальовнича Бережанщина». Основними напрямками роботи якого є: сприяння розвитку туризму в сільській місцевості Бережанського району; участь в розробці програм та проєктів розвитку сільського туризму; організація і проведення заходів, які популяризують села Бережанщини як рекреаційну зону та ін. [1].

У 2018 р. з метою розвитку сільських територій, вперше в Україні ініціюється створення медового кластеру «Меди Межиріччя». Ядром кластеру виступає приватне сільськогосподарське підприємство «Дружба» (селище Семенівка). Створення даного кластеру – це яскравий приклад колаборації – співпраці бждолярського бізнесу, влади, громадськості, освіти і науки [2]. Максимальне використання місцевих ресурсів, це конкурентні переваги не лише на внутрішньому а й на міжнародному рівні.

Водночас, у розвитку територіальних громад вагоме місце має такий концепт як агенсу, що пов'язаний з концепцією вибору. Доцільність його існування можливе у суспільстві, де відбуваються зміни соціального та економічного характеру, оскільки формування ейдженсі визначає напрям за яким будуть розвиватися громади [3, с. 13].

Функціонування локальних туристичних кластерів спрямовується на ініціалізацію і зміцнення місцевої інноваційності: проведення різномітних музичних фестивалів з елементами ленд-арту, створення центрів дозвілля, зелених кінотеатрів, розширення зон відпочинку та ін. Використання кластерного підходу для розвитку громади є основою людського розвитку, пришвидшує вирішення нагальних соціальних проблем (зростання рівня зайнятості, покращення добробуту та якості життя населення) на регіональному рівні.

Формування партнерських відносин у контексті кластерної моделі активізує діяльність нових партнерів співробітництва, зокрема, місцеву владу і заклади освіти (загальноосвітні та вищі навчальні заклади). Основними напрямками співробітництва є розробка нових туристичних маршрутів, туристичного та сувенірного брендингу.

Зростання туристичного попиту потребує покращення доступності території, туристичних об'єктів за рахунок збільшення державного фінансування, в першу чергу, на покращення стану дорожньо-транспортної інфраструктури, сфери послуг та ін. Розвиток кластерних моделей у громадах визначає перспективність їх розвитку, активізує громадську ініціативність, підвищує конкурентоспроможність національного турпродукту, позитивно впливаючи на розвиток інших сфер економіки.

Перелік посилань:

1. Кластер сільського туризму «Мальовнича Бережанщина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.klaster.ber.te.ua/index.php/2009-03-03-14-49-50>

2. На Полтавщині створюють перший в Україні медовий кластер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/news/na-poltavshchini-stvoryuyut-pershiy-v-ukrayini-medoviy-klaster>

3. Bhattacharyya J. Theorizing community development / Jnanabrata Bhattacharyya // Journal of the Community Development Society. – 2004. – Vol. 34, № 2. – P. 5-34.

ОНЛАЙН-ОСВІТА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

О.В. Гунько, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **І.О. Дейнега**, канд. екон. наук, доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

Найважливішою компонентою розвитку суспільства є система освіти, яка забезпечує процес поширення знань. Одночасно освіта становить і стратегічний резерв розвитку держави, суспільства, економіки та її інтеграції у світову спільноту [1]. З розвитком нових технологій, перш за все Інтернету, з'явився новий напрям в освіті – дистанційна або онлайн-освіта. На відміну від традиційної онлайн-освіта має ряд особливостей як методичного, так організаційного і фінансового характеру (таблиця 1).